

דבר תורה לשלחן שבת

מתורת הגאון רבי אלעזר זאב רז שליט"א

פלא יועץ

- ברכת המזון -

מים אחרונים חובה מבית ומחוץ בשבת ובלכת. ורבים עברו ובטלוה לנטילותא, ובפרט עוברי דרכים. וצריך ליזהר יותר ממים ראשונים, והעובר על דברי חכמים חייב מיתה, ולפום צערא אגרא.

ובסעודת מצוה צריך ליזהר, שלא תצא שכון בהפסדן בדבר דבר אשר לא כדת, כגון ליצנות ודברי נרגן ואונאת דברים ושחוק וקלות ראש וכדומה, רק לעולם יהא מורא שמים עליו למכסה, ובזה אכילתו ירצה כקרובן אשה, וכאשר יתנהג כשורה על פי התורה יהיה שלחנו מזבח כפרה.

וצריך שיברך ברכת המזון בנחת ובקול רם ובשמחת הלב. כי יתן אל לבו לדברים שהוא מוציא מפיו לכיון בהם בעומק אי אפשר שלא לשמוח. ולפי הנראה מדברי הזהר הקדוש יש צורך גדול וחובת גברא למעבד כל טעדיקי כדי לברך ברכת המזון בשמחה.

והגדר הגדול כדי לכיון, שיברך בעינים סגורות או עיניו למטה ולבו למעלה. ויכוין בארבע ברכות כנגד ארבע אותיות של שם להשפיע שפע וברכה בארבעה עולמות, אצילות, בריאה, יצירה, עשיה. אשרי ילוד אשה שכך זוכה! וכתב החנוך (מצוה תל), שקבלה יש שכל הזהיר בברכת המזון, מזונותיו מצויין לו בכבוד כל ימי חייו. צא ולמד מן השכר שעושה נחת רוח גדול ליוצרו, וכל מעשיך יהיו לשם שמים.

(רבנו אליעזר פאפו

ספר "פלא יועץ" ערך 'אכילה ושתייה')

להתחדש...

"ויאמר ילקב אמותה הפעם אחרתי אותי את פניך כי עוֹדך זוי" (מו, ל)

ויש להבין מדוע עכשיו אפשר לו למות. והנה התרגום תירגם "אם" אמות אני מנוחם כיון שאתה חי. ורש"י פירש בדרך נוספת. אולם יש עוד לפרש כי הנה בהיות הנשמה של האדם למעלה טוב לה אמנם מכריחים אותה לבוא כאן. ומדוע, אלא ביאר המלאך המגיד למרן רבינו יוסף קארו ע"ה, כי כאשר הנשמה שמה מזמן בריאתה, הקב"ה מפרנס אותה אך הכל חנם, כי עדיין אין לה שום זכויות פרטיות, ויש לה בושה מזו ההנהגה. אשר על כן, יורדת הנשמה לכאן ומסגלת מצוות ולומדת תורה ואוספת וצוברת "זכויות פרטיות" ולאחר קצבת ימיו עלי ארץ, עולה ומעופפת למקום רבצה כבראשונה, ונהנת בלא בושה.

נמצא כל זמן אשר האדם כאן בזה העולם בין איש בין אשה, יש עליו "עבודה" ומה היא? לאסוף ולאסוף מכל הבא ליד. וכל רגע ורגע שעדיין הוא "חי", הרי בידו לעשות ולעשות, כי כאשר אוזל הזמן, כבר לא יוכל לעשות דבר, והכל נעצר, וכמ"ש הכתוב (קהלת ט, י) "כל אשר תמצא ידך לעשות בכחך עשה כי אין מעשה וחשבון ודעת וחכמה בשאול אשר אתה הולך שמה". כי היום לעשותם, ומי שטרח בערב שבת יאכל בשבת. וכאשר מסופר סיפור נפלא ביום פטירתו של הגר"א אשר היה בחג הסוכות, שפתאום בכה ושאלוהו: רבינו למה תבכה (כי הלא באדרא אמר רשב"י שאדם צריך לשמוח ביום שמסתלק וכו'. וע"ע בזוהר ויחי דר"ח). השיבם: "ראו, ציציות אלו (אשר אחזם באצבעותיו), במעט פרוטות אני זוכה לקיים "מצות האל" ועכשיו, זהו, כבר אין, ואי אפשר".

ונראה שזהו ענין "יום הולדת" אשר צריך האדם לשמוח בו ולאכול מיני מתיקה וכאשר כתוב בספרים, (עיין בן איש חי פרשת ראה, ובברכת יהודה ח"ג עמוד רסט), ומה הענין לשמוח ביום ההולדת. אלא הענין על דרך האמור, כי אם עברה עוד שנה, א"כ ניתן לי עוד "הזדמנות", ולכן שמח בהגיע תשלום השנה ובאה עוד שמחה עוד "יום" ולכן שמח, ובו ביום מבקש מרבש"ע נותן החיים, "תן לי עוד שנה" ועוד שנה, כדי ש"אספיק" לעשות כל המכסה אשר אני צריך להשיג, ולבל תשיגני בושה לעולם הבא ח"ו ולא אהיה שם "עני", אלא אבוא מכאן לבא "טעון כל טוב". ומזה עלינו להבין כי תתחיל מעכשיו, כלומר אפילו אם עד היום בזבזת זמנך, תתחיל עכשיו נתיב חדש, קבלות חדשות לעשות טוב, של גמילות חסדים, תורה, מצוות, תשובה. כי "קצת גם כן טוב ויועיל לך שם כל פירור של טוב!".

וזהו אשר שמח יעקב אבינו, כי היו לו כמה שנים, שלא עבד את הקב"ה בטוב לפי מדרגתו המופלגת, וזה היה מחמת צער על שיוסף בנו נעלם, ומיני אז נסתלקו הימנו האורות ורוח הקודש, אבל עתה שראה את יוסף חזרו הכל: רוח הקודש וששון ושמחה, אשר יוכל מעתה שוב לחזור ולנצל הזמן כלומר לעבוד את הקב"ה בטוב ובשלימות.

שבת שלום ומבורך!

שואל ומשיב

נערך על פי תשובות שהשיב מורנו הרב שליט"א בכתב ובעל פה.
כאן הובאו המסקנות בקצרה, ועוד חזון למועד אי"ה

מים אחרונים לאוכל עם כפפות

שאלה: בשו"ע (סימן קפא ס"א) כתב: מים אחרונים חובה. ובמשנ"ב (סק"א) הביא טעם משום שהידים מזוהמות הן מן האכילה ופסולות לברכה, ועוד משום חשש מלח סדומית עיי"ש. מה הדין באדם שאכל עם כפפות ובסיום האכילה הוריד את הכפפות האם צריך ג"כ מים אחרונים.
תשובה: לפי הפשט כל שלא נגעו ידיו, אין צריך. אך לפי הסוד צריך בכל ענין. וראה בכה"ח שם (אות א).

השפלת האצבעות בנטילת מים אחרונים

שאלה: כתב השו"ע (סימן קפא ס"ה): צריך שישפיל ראשי אצבעותיו למטה כדי שתרד הזוהמא. ובמשנ"ב (סקי"א) כתב שתרד הזוהמא, מן הכלוך שבידיו ע"י הנטילה. וצ"ע האם רק משום לכלוך שבידיו צריך להשפיל ראשי אצבעותיו, או גם משום חשש מלח סדומית.
תשובה: נראה שמשום חשש סדומית די ברחיצה, אבל השפלת אצבעות משום זוהמא.

שאלות ניתן להפנות לת.ד. 57124 ירושלים, או בפקס: 02-9709118,

או דרך מערכת הגליון בדוא"ל: dvartora1@gmail.com

אבן יקרה

ללא גבול

גר צדק אחד היה בבני ברק לפני כששים שנה. איש בודד ומר נפש. יום אחד פגש הגר במרן החזון איש זי"ע, והתחיל להתאונן בפניו על בדידותו וחיי המשעממים. ישב עמו החזון איש וגלגל עמו שיחה ארוכה להחיות את נפשו.

בסיום השיחה סיפר האיש לחזון איש על כשרון נדיר שיש בו, והוא כשרון הנגינה "יכול אני לשמח מאוד את לבבות בני אדם בשירת" אמר האיש.

מיד הורה לו החזון איש לפתוח פיו בשירה ולהשמיע מנעימותיו... האיש מנגן, והחזון איש יצא בריקוד ברחובה של עיר... הגר שר ושר התורה רוקד...

עד שנחה דעתו...

ראה, עד היכן מדות טובות מגיעות!... והדברים קל וחומר! אם גאון ההלכה מיקל בכבודו לשמח נפש הגר. קל וחומר לחברינו, אנשי ביתנו, אנשים כערכינו, כמה יש לתת תשומת לב ראויה, להיות למגדל אור ולשמחה לכל.

(פתח שערי שמים)

ישמח לב מבקשי ה'

הננו שמחים להודיע כי במסגרת שיעורי הקבוצה של מורנו

הגאון הרב **אלעזר זאב רז** שליט"א

זכינו השבוע לסיים "שלחן ערוך יורה דעה" הלכה למעשה.

כעת יתחילו השיעורים בחלק "חשן משפט"

בדינים אקטואליים המצויים למעשה

השיעור מתקיים מידי **יום ראשון בשעה 4.45**

בבית הכנסת "מוסאיוף", ירושלים

ומועבר בשידור חי באתר מוסאיוף: www.musayof.org

ההאזנה **"קול הלשון"**: 03-617-1001

ארכיון השיעורים ב"קול הלשון": 03-617-1068 שלוחה 20

נצוד לשונך

מתוך הספר "חפץ חיים"

כשם שאסור לקבל לשון הרע אם שמע מאחד, כן הדין אפילו אם שמע משנים או יותר, ולא מבעי בדבר שנעשו רשעים ע"י ספורם, בודאי אין להאמינם אם ספרו לו, כיון דאפילו לפי דבריהן שפלוגי עשה שלא כהוגן, עברו על לאו ד'לא תלך רכיל' שהוא אפילו על אמת, אם כן רשעים הם איך נאמינם על ישראל זה שהוא בחזקת כשר גמור לעת עתה? דהחשוד על לאו דלשון הרע, חשוד לשקר ולהחליף ולהוסיף, ומה בכך שהם תרי, אפילו הרבה יותר, קשר רשעים אין מן המנין, אלא אפילו אם הוא דבר, שאין נעשין רשעים על ידי ספורם אם האמת אתם, אפילו הכי אסור לקבל דבריהם ולהאמינם בהחלטה, דאין חל שם עדות אפילו על שנים ויותר, אלא בבית דין, אבל חוץ לבית דין לא, דאפילו אם יאמרו שקר, אינם נקראים עדי שקר, כי אם מוציא שם רע בעלמא, וכל זה להחליט, אבל לחוש מותר, אפילו אם לא שמע רק מאחד.

המרוי להעלאת א. ש. ב. ת. תתי

הלכתא לשבתא

בגמרא (ביצה טז) ששמאי הזקן היה אומר על כל בהמה שקנה לשבת 'זו לשבת'. טעם הדבר "שעל ידי הדיבור יחול קדושת שבת על אותו דבר, כי הדיבור באדם לא דבר ריק הוא".

ובכף החיים (סימן רב אות ב) כתב נוסח לאומרו קודם שהולך לקנות צרכי שבת:

הַכֵּינִי הוֹלֵךְ לְקִנּוּת לְכָבוֹד שִׁבְתִּי, כְּדֵי לְקַיֵּם מִצְוַת יְהוָה בַּיּוֹם הַשְּׁשִׁי וְהִכְיֵנוּ אֶת אֲשֶׁר יְבִיאֵנוּ, לְתַקֵּן אֶת שׁוֹרֵשׁ מִצְוַת זֶה בְּמָקוֹם עֲלִיזָן. וַיְהִי נֶעֱם ה' אֲלֵהֵינוּ עֲלִינוּ, וּמַעֲשֵׂה יְדֵינוּ פּוֹנְנָהוּ:

ואם הולך ביום חמישי יאמר:

הַנְּיֵי הוֹלֵךְ לְקִנּוּת לְכָבוֹד שִׁבְתִּי, לְתַקֵּן אֶת שׁוֹרֵשׁ מִצְוַת זֶה בְּמָקוֹם עֲלִיזָן. וַיְהִי נֶעֱם ה' אֲלֵהֵינוּ עֲלִינוּ, וּמַעֲשֵׂה יְדֵינוּ פּוֹנְנָהוּ:

(מתוך חוברת 'קניית לשבת')

הגליון יוצא לאור על ידי מוסדות "מתן תורה". ת.ד. 57124 ירושלים

www.MatanTorah.org

לקבלת הגליון בדוא"ל שלחו ל: dvartora1@gmail.com